Vanhustyön asiantuntijaryhmä moniammatillista oppimista edistämässä

7.12.2021

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudet tuulet, kuten palvelurakenteen muutos, palvelujen yhteensovittaminen, digitaalisuus sekä hajautetut organisaatiot edellyttävät uudenlaista osaamista. Ammattikohtaisen erityisosaamisen rinnalle on noussut sote-ammattilaisten yhteinen osaaminen (Juujärvi ym. 2019). Esimerkiksi kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen KARVIn raportissa (Konkola ym. 2021) sosiaali- ja terveysalan korkeakouluopiskelijan keskeisimpiin yhteisiin valmiuksiin lukeutuu eettinen, digitaalinen, moniammatillinen ja -alainen, kansainvälinen sekä kestävän kehityksen osaaminen. Tällaisen osaamisen tukemiseen ei riitä yhden ammattialan opettajien panokset, vaan tarvitaan moniammatillista yhdessä tekemistä. Kun yhdistelemme eri alojen erityisosaamista ja edistämme yhteistä osaamista amk-opinnoissa, luomme näkemystä yhteisestä työstä ja moniammatillisuuden mahdollisuuksista.

Mukana kaikki sosiaali- ja terveysalan koulutusalat

SeAMKin sosiaali- ja terveysalan yksikössä yhdessä tekeminen on konkretisoitunut esimerkiksi moniammatillisessa vanhustyön asiantuntijaryhmässä, joka perustettiin pari vuotta sitten silloisen yliopettajan, gerontologian ja kansanterveyden dosentti Jenni Kulmalan aloitteesta. Noihin aikoihin uutisotsikot kirkuivat vanhusten hoivakodeissa havaittuja vakavia epäkohtia. Vanhustyön kentästä piirtyy näinä päivinä entistäkin synkempi kuva; hoitajapula vaivaa ja niin työntekijöiden kuin asiakkaiden hyvinvointi on koetuksella (Kehusmaa & Alastalo 2021; Kröger ym. 2018). SeAMKin moniammatillinen vanhustyön asiantuntijaryhmä toimii vastavoimana ja pyrkii osaltaan kirkastamaan vanhustyön synkkää kuvaa. Ryhmässä on mukana kaikkien sosiaali- ja terveysalan koulutusalojen edustajia, ja kokoonnumme säännöllisesti pohtimaan ja kehittämään vanhustyön opetusta yhteistyössä. Tavoitteenamme on edistää ikääntyneiden ihmisten hoidon ja kuntoutuksen osaamista sekä edellä mainittuja sosiaali- ja terveysalan osaajien yhteisiä valmiuksia. Lisäksi pyrkimyksenä on kohottaa vanhustyön imagoa opiskelijoiden keskuudessa. Ryhmällä on oma Moodle-alusta, joka toimii materiaalipankkina. Sinne voi jokainen opettaja jakaa mielenkiintoisia lähteitä, ajatuksia, linkkejä ja muita materiaaleja kaikkien hyödynnettäväksi. Yhteen hiileen puhaltaminen ja myönteisen vanhuskuvan edistäminen motivoivat meitä moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä.

Webinaarissa osallistavia ja aktivoivia

oppimistehtäviä

Yhteistyön konkreettinen hedelmä on vuosittain seminaarina järjestetty vanhustyön oppimistapahtuma opiskelijoille. Ensimmäinen seminaari järjestettiin syksyllä 2019. Sen teemana oli sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden itsetuntoa kohottavasti ”ylpeästi vanhustyön ammattilaiseksi”. Pandemiasta ei tuolloin nähty vielä painajaisiakaan ja seminaariin kokoontui fyysisesti yhteen noin 150 opiskelijaa eri ammattialoilta. Vuoden kuluttua siitä pandemia oli pakottanut ottamaan jättiläismäisen digiloikan ja organisoimme webinaarin, jonka aiheena oli ”luovuus ja kulttuuri vanhustyössä sekä ikääntyneiden ravitsemus”. Webinaariin osallistui lähes 200 opiskelijaa. Tapahtumat saivat hyvää palautetta ja niiden järjestämistä päätettiin jatkaa. Tänä syksynä järjestimme kolmannen koulutuspäivän myöskin webinaarina. Teema oli ajankohtaisten sosiaali- ja terveysalan yhteisten osaamistarpeiden mukaisesti ”eettisyys ja digitaalisuus vanhustyössä”. Tähän koulutukseen osallistui n. 170 opiskelijaa verkossa ja kaksi opiskelijaryhmää koululla läsnä ollen.

Oppimistapahtumien sisällöt on rakennettu monipuolisiksi niin, että mukana on teoreettisempien asiantuntijaluentojen ohella elämänmakuisia ja käytännönläheisiä puheenvuoroja kuten tänä vuonna puolisonsa omaishoitajana toimivan henkilön kertomukset omaishoitoperheen arjesta. Webinaarin palautteissa useampi opiskelija kiitteli omaishoitajan vierailua:

”Mieleeni jäi erityisesti omaishoitajan puheenvuorossa se, miten pitkälle huumorilla ja oikealla asenteella pääsee ja kuinka paljon oma asennoituminen vaikuttaa jaksamiseen ja työn mielekkyyteen.””Aivan mahtava huumori ja iloisuus vaikka elämä ei varmasti aina ole helppoa ollutkaan, tai ole. Pohdittavaa tuli paljon ja mistä omaishoitajat voivat saada vinkkejä ja ohjausta siihen millaisia palveluita he voivat saada elämää helpottamaan.” ”Mieleeni jäi kuinka tärkeää ja merkittävää ”työtä” omaishoitajat tekevät ja se kuitenkin usein unohdetaan. Omasta mielestäni omaishoitajat ja heidän panoksensa on aika vähän esillä ja toivon, että heidätkin otettaisiin huomioon paremmin.”

Lisäksi jokaiseen tapahtumaan on sisällytetty opiskelijoita osallistavia ja aktivoivia oppimistehtäviä, jotka toteutetaan moniammatillisissa pienryhmissä. Tänä vuonna pyrimme edistämään vanhustyön vetovoimaa opiskelijoiden laatimien positiivisten lööppien kautta. Noin kymmenen henkilön moniammatillisissa ryhmissä opiskelijat keskustelivat vanhustyöstä ja ideoivat myönteistä kuvaa vanhuudesta ja vanhustyöstä välittäviä asioita, tapahtumia tai ilmiöitä. Ideoinnin lopputuotoksena syntyi 29 erilaista lööppiä, jotka ryhmät vuorollaan esittelivät toisille webinaarin osallistujille. Lööpeille jaettiin tykkäyksiä ja eniten tykättiin seuraavasta lööpistä:

“Aika metka musiikkijuhla palvelukodissa sai tanssijalat vipattamaan – aikamatka nuoruuteen. SeAMKn opiskelijat toteuttivat tapahtuman, missä musiikki tuotti hyvää mielelle ja liikunta ja tanssi keholle.”

Lööpin ideoineessa ryhmässä oli soittotaitoisia opiskelijoita, jotka kertoivat jo käyneensä musisoimassa ikääntyneille ja kokemukset olivat kaikin puolin myönteisiä. Musiikki kuuluu ihmisen perusoikeuksiin, joiden pitäisi toteutua myös vanhusten hoivakodeissa. Musiikki aktivoi aivoja, ja samalla liikuttaa koko ihmistä: parhaimmillaan esimerkiksi muistisairaat alkavat ottaa tanssiaskeleita tai laulaa tuttuja lauluja musiikin tahtiin. Musiikki jättää vahvan muistijäljen, joka ei katoa muistisairaudessakaan (Särkämö ym. 2014). Opiskelijat nostivat hienosti esiin kulttuurihyvinvoinnin, aktiivisuuden, osallistumisen ja yhteisöllisyyden merkityksen unohtamatta mielen virkistymistä, sillä toiseksi tuli lööppi:

”Iäkkäiden omat festarit! Osallistu jo etukäteen ja vaikuta sisältöön! Esteetön tapahtuma. Tule, koe ja nauti!“

Myös tänä vuonna palaute kokowebinaarista oli pääosin myönteistä ja opiskelijat esittivät ideoita ja toiveita tuleviin seminaareihin. Moniammatillinen työskentely on sekä opettajista koostuvan asiantuntijaryhmän että opiskelijoiden mielestä antoisaa ja avaa uusia näkökulmia vanhustyöhön. Opimme kaikki sosiaali- ja terveysalalla tärkeitä yhteisiä valmiuksia ja verkostoidumme laajasti yli ammattiryhmien. SeAMKin organisaatiouudistuksen myötä toivomme entistäkin moniammatillisemman asiantuntijaryhmän muodostuvan ja antavan uutta potkua vanhustyön kehittämiseen.

Hanna Keski-Saari, Pirkko Mäntykivi, Katri Turunen
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Juujärvi S, Sinervo T, Laulainen S, Niiranen V, Kujala S, Heponiemi T, Keskimäki I. 2019. Sote-ammattilaisten yhteinen osaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, päätösten tueksi 3/2019.

Kehusmaa S, Alastalo H. 2021. Lähi- ja sairaanhoitajien määrä ei vielä ole noussut vanhuspalveluissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Konkola R, Hauta-aho H, Hiilamo H, Karttunen M, Niemi J, Tuominen M, Huusko M, Väätäinen H. 2021. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 14:2021

Kröger T, Van Aerschot L, Puthenparambil JM. 2018. Hoivatyö muutoksessa Suomalainen vanhustyö pohjoismaisessa vertailussa. Jyväskylän yliopisto. YFI julkaisuja 6

Särkämö T, Tervaniemi M, Laitinen S, Numminen A, Kurki M, Johnson JK, Rantanen P. 2014. Cognitive, emotional, and social benefits of regular musical activities in early dementia: randomized controlled study. Gerontologist 2014;54(4):634-50.